

LAKIALOITE 47/1999 vp

Laki tuloverolain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään tuloverolakia muutettavaksi siten, että omaisuuden myynnistä saatava voitto on verotonta, mikäli luovutusvoitto on

syntynyt velkajärjestelyyn liittyvästä omaisuuden myynnistä ja saadut varat on kokonaisuudessaan tilitetty velkojille.

PERUSTELUT

Yksityishenkilön velkajärjestelyn periaatteisiin kuuluu, että velallisen tulee realisoida perusturvaan kuulumaton omaisuutensa ja käyttää saadut tulot kokonaisuudessaan velkojen maksuun. Mikäli velallinen ei ole ehtinyt myydä tällaista omaisuutta ennen velkajärjestelyn aloittamista ja pääsäännön mukaan jo velkajärjestelyn aloittamisvuotta edeltävänä vuonna, tulee myynnistä sisällyttää määräykset maksuohjelmaan ja velallinen veloitetaan myymään omaisuus. Näin myös niissä tilanteissa, joissa velallinen asutuaan omistamassaan asunnossa alle kaksi vuotta joutuu myymään asuntonsa.

Poikkeuksena normaalista myynnistä velallinen ei itse saa pitää myyntituottoa, vaan se tulee käyttää kokonaisuudessaan velkajärjestelyn piiriin kuuluvien velkojen maksuun. Oikeuskäytännössä luovutusvoittovero ei ole rinnastettu realisointikustannukseen (KKO 1998:125). Luonteeltaan veroseuraamus on kuitenkin sellainen TVL:n mukainen seuraamus, jonka syntymiseen velallinen itse ei voi lainkaan vaikuttaa, vaan se kuuluu VJL:n 7 §:n mukaiseen velallisen myötävaikutusvelvollisuuden täyttämiseen. Myyntimääräys annetaan viime kädessä käräjäoikeuden vahvistamassa maksuohjelmassa, ja määräyksen täyttämättä jättäminen pääsääntöisesti aiheut-

taa VJL:n 42 §:n mukaisen maksuohjelman raukeamisen.

Mikäli maksuohjelmassa ei ole tehty varausta luovutusvoittoveron maksun varalta tai velkojat eivät ole suostuneet luovutusvoittoveron vähentämiseen myyntihinnasta (jos kiinteistö on kiinnitetty, jolloin vakuusvelkojan oikeuksia ei VJL:n 26 §:n 3 momentin mukaan saada ilman ao. velkojan suostumusta rajoittaa), tulee luovutusvoittovero aikanaan normaalisti maksuun ja perittäväksi ulosotossa. Mikäli luovutusvoittovero ei ole määrältään suuri, lieenee tarkoituksenmukaista, että se pyritään maksamaan maksuohjelman ohessa ja sopimaan verottajan kanssa maksusuunnitelmasta järjestämällä maksut niin, että ne pystytään maksamaan maksuohjelman ohessa. Mikäli sopimukseen ei päästä tai luovutusvoittovero on määrältään huomattava, kymmeniätuhansia markkoja, sen maksaminen ulosotossa kuluineen ja viivekorkoineen kestää kauan ja ennen kaikkea vaarantaa VJL:n mukaisen maksuohjelman loppuunsaattamisen. Maksuohjelman päättymisen jälkeen velallisella saatavaa vielä kulua vuosia verovelan maksuun ulosoton kautta, mitä voidaan pitää kohtuuttomana, koska velkajärjestelyn maksuohjelma kestää pääsääntöisesti vähintään viisi vuotta ja sillä oli

tarkoitus järjestellä yksityishenkilön velkatilanne hänen maksukykynsä mukaan. Maksuohjelma saatetaan velkojen taholta rauetta maksuohjelman mukaisten maksujen laiminlyönnin vuoksi. Laiminlyötyjä maksuja voidaan 42 §:n 2 momentin mukaisesti periä ulosoton kautta kolmen kuukauden viivästyksen jälkeen samaan aikaan, kun luovutusvoittovero on ulosotossa perittävänä.

Ulosottolain mukaiset suojaosuuksäännökset eivät huomioi velallisen menona VJL:n mukaisen maksuohjelman maksuja velkojille. Täysimääräinen ulosmittaus saattaa aiheuttaa velallisen toimeentulon vaarantumisen ja tarpeen hakea toimeentulotukilain mukaista toimeentulotukea. Koska henkilö kuitenkin on velkajärjestelyssä, kunnat eivät pääsääntöisesti myönnä toimeentulotukea, koska tavoitteena on käyttää VJL:n mukaisia keinoja.

Maksuohjelman muuttaminen VJL:n 44 §:n mukaan voi tulla kysymykseen silloin, kun verovelka on suuri, jolloin maksuohjelman noudattamista voidaan pitää kohtuuttomana, koska se heikentää velallisen maksukykyä pitkäaikaisesti. Jos taas luovutusvoittovero katsotaan muutospurteeksi, tarkoittaa se käytännössä, että velallisen koko maksuvara menee veron maksamiseen ja muiden velkajärjestelyn piiriin kuuluvien velkojen suoritukset vähenevät tai poistuvat. Tätä ei voida pitää oikeudenmukaisena.

Maksuohjelma voidaan myös keskeyttää verovelan maksun ajaksi, tämä kuitenkin pidentää maksuvelvollisuuden kestoja. Ei liene kohtuullista, että velallinen jo viiden vuoden maksuohjelmassa sitouduttuaan maksamaan velkojaan maksukykynsä mukaisesti vielä velkajärjestelylain mukaisen maksuohjelman päättymisen jälkeenkin on pitkäaikaisesti ulosottoperinnän kohteena.

Velallisella on oikeuskirjallisuuden mukaan mahdollista myös hakea maksuohjelmaa raukeamaan ja hakea uudelleen velkajärjestelyä, jolloin luovutusvoittovero voitaisiin saada velkajärjestelyn piiriin ja järjestettyä muiden velkojen ohella. Menettely on kuitenkin työläs ja kallis sekä vaatii asian uudelleenkäsittelyn oikeudessa. Se ei takaa velalliselle, että uusi velkajärjestely edes myönnetään.

Velkajärjestelyssä oleva velallinen ei VJL:n 7 §:n 1 momentin mukaan saa velkaantua lisää esimerkiksi ottamalla halvempikorkoisen pankkilainan luovutusvoittoveron maksua varten ilman kaikkien velkojen suostumusta. Velkaantuminen VJL:n 7 §:n 1 momentin mukaan on hyväksyttävissä, jos se on toimeentulon turvaamiseksi välttämätöntä. VJL:n maksuohjelmasta aiheutuva luottohäiriömerkintä vaikeuttaa luotonsaantia rahalaitoksilta. Takuu-Säätiön takauksena ei pääsääntöisesti myönnetä velkajärjestelyssä olevalle henkilölle, koska hänen velkavastuunsa on jo järjestelty velkajärjestelyssä ja hänen maksuvaransa todistettavasti menee jo kokonaisuudessaan velkojen maksuun maksuohjelman mukaisesti eikä maksuvaraa uuden velan maksuun ole.

Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, mikäli verotettava omaisuus myydään velkajärjestelyn aloittamisen jälkeen, myynnistä syntynyt luovutusvoittovero on TVL:n 45 §:n mukaista veronalaista pääomatuloa eikä kuulu TVL:n 48 §:n mukaisiin verovapaisiin luovutusvoittoihin. Luovutusvoittoveroa ei myöskään velkajärjestelyn aloittamisen jälkeen määrättyä ns. uutena velkana katsota velkajärjestelyn piiriin kuuluvaksi, vaan se on maksettava velkajärjestelyn maksuohjelman ohessa tai maksuohjelma on keskeytettävä veron maksun ajaksi. Käytännön kokemukset osoittavat, että sopimukset tai huojennushakemukset verottajalle eivät useinkaan tuota toivottua tulosta, eli veron poistamista tai maksuvelvollisuuden alentamista, vaan vero on maksettava kokonaisuudessaan. Muutamassa yksittäistapauksessa tästä pääsäännöstä on poikettu, kun takaaja on myynyt omaisuuttaan ja luovutusvoittovero on pantu maksuun. Päätöksissä saattaa myös olla alueellisia eroja, toisissa verovirastoissa saatetaan noudattaa lievempää linjaa kuin toisissa, mitä ei kansalaisten yhdenmukaisen kohtelun kannalta ole pidettävä suotavana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tuloverolain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 48 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta seuraavasti:

48 §

Verovapaat luovutusvoitot

Omaisuuksien luovutuksesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa, jos verovelvollinen luovuttaa

ro ei kuulu velkajärjestelylain 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisiin velkoihin ja luovutusvoittoveron maksamista varten ei ole tehty varausta velkajärjestelyssä.

4) omaisuuttaan, mikäli luovutus tapahtuu velkajärjestelylain (57/1993) mukaisen velkajärjestelyn aloittamisen jälkeen ja luovutusvoittove-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 1999

Pia Viitanen /sd
Tuula Haatainen /sd
Rakel Hiltunen /sd
Arto Seppälä /sd

Harry Wallin /sd
Esa Lahtela /sd
Jukka Gustafsson /sd

